Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0063

Eiropas Savienības tiesību aktu normatīvo atbilstību, subsidiaritāti un proporcionalitāti – ziņojums par labāku likumdošanas procesu.

Eiropas Parlamenta 2026. gada 10. marta rezolūcija par Eiropas Savienības tiesību aktu normatīvo atbilstību, subsidiaritāti un proporcionalitāti – ziņojums par labāku likumdošanas procesu (2023. un 2024. gads) (2025/2015(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. pantu, kas nosaka subsidiaritātes principu un proporcionalitātes principu,

– ņemot vērā LES un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) Protokolu Nr. 1 par valstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā[1],

– ņemot vērā LES un LESD Protokolu Nr. 2 par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu[2],

– ņemot vērā 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumu starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu[3],

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 25. oktobra 2023. gada ziņojumu par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanu un par attiecībām ar valstu parlamentiem (COM(2024)0493),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 8. septembra 2024. gada ziņojumu par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanu un par attiecībām ar valstu parlamentiem (COM(2025)0473),

---

1 OV C 202, 7.6.2016., 203. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/pro_1/oj.
2 OV C 326, 26.10.2012., 206. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/pro_2/oj.
3 OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

– ņemot vērā Parlamenta 2021. gada 24. jūnija rezolūciju par Eiropas Savienības tiesību aktu normatīvo atbilstību, subsidiaritāti un proporcionalitāti – ziņojums par labāku likumdošanas procesu (2017., 2018. un 2019. gads)[4],

– ņemot vērā Parlamenta 2023. gada 23. novembra rezolūciju par Eiropas Savienības tiesību aktu normatīvo atbilstību, subsidiaritāti un proporcionalitāti – ziņojums par labāku likumdošanas procesu (2020., 2021. un 2022. gads)[5],

– ņemot vērā Parlamenta 2024. gada 17. janvāra rezolūciju par Līguma noteikumu par dalībvalstu parlamentiem īstenošanu[6],

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 29. aprīļa paziņojumu "Labāks regulējums: apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus" (COM(2021)0219),

– ņemot vērā Parlamenta 2022. gada 7. jūlija rezolūciju par labāku likumdošanas procesu: kopīgi centieni nolūkā izstrādāt labākus tiesību aktus[7],

– ņemot vērā Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departamenta 2023. gada oktobrī publicēto pētījumu "Princips "viens pieņemts – viens atcelts"",

– ņemot vērā visus iepriekšējos Komisijas paziņojumos par labāka regulējuma nepieciešamību, lai sasniegtu labākus rezultātus ES pilsoņu labā,

– ņemot vērā Mario Dragi 2024. gada 9. septembra ziņojumu "*The future of European competitiveness: A competitiveness strategy for Europe*" (Eiropas konkurētspējas nākotne: konkurētspējas stratēģija Eiropai) (Dragi ziņojums),

– ņemot vērā Enriko Letas 2024. gada 17. aprīļa ziņojumu "*Much More Than A Market*" (Daudz vairāk nekā tirgus) (Letas ziņojums),

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Juridiskās komitejas ziņojumu (A10-0020/2026),

A. tā kā saskaņā ar LES 5. pantu Savienības kompetenču robežas nosaka kompetences piešķiršanas princips; tā kā Savienības kompetenču īstenošanā noteicošie ir subsidiaritātes princips un proporcionalitātes princips. tā kā saskaņā ar kompetences

---

4 OV C 81, 18.2.2022., 74. lpp.
5 OV C, C/2024/4228, 24.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4228/oj.
6 OV C, C/2024/5714, 17.10.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5714/oj.
7 OV C 47, 7.2.2023., 250. lpp.

piešķiršanas principu Savienība darbojas tikai to kompetenču robežās, ko tai Līgumos piešķīrušas dalībvalstis, lai sasniegtu tajos paredzētos mērķus; tā kā kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm;

B. tā kā tiesību aktiem ir jāatbilst mērķim, jābūt samērīgiem, saprotamiem, pārredzamiem un visaptverošiem, lai patiešām sniegtu labumu iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām; tā kā labāks regulējums palīdz nodrošināt, ka ES politika un tiesību akti ir vērsti uz nākotni, ņemot vērā tehnoloģiju, sabiedrības un vides attīstības tempu; tā kā tādēļ arvien svarīgāk būs regulatīvos priekšlikumus pamatot ar pierādījumos balstītiem novērtējumiem; tā kā no kvalitatīva likumdošanas procesa labums būtu jāgūst ikvienam, jo tas ir uzskatāms par ilgtermiņa ieguldījumu mūsu sabiedrības un mūsu nākotnes kopīgajā labklājībā;

C. tā kā ES likumdošanas virzītājspēks ir vērtības un prasības respektēt cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, kā tas ir noteikts LES 2. pantā; tā kā, īstenojot tiesiskumu, nodrošina, ka visas Savienības darbības, tostarp likumdošanas un regulatīvie procesi, ir balstītas uz likumību, pārredzamību un efektīvu izskatīšanu tiesā;

D. tā kā labāks likumdošanas process ir visu ES iestāžu kopīgs mērķis un ir uzskatāms par ES iestāžu un dalībvalstu kopīgu atbildību, un tā pamatā būtu jābūt pārredzamībai, proporcionalitātei, pārskatatbildībai un sadarbībai starp iestādēm un dalībvalstīm, iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām, vienlaikus nodrošinot visu Eiropas pamatvērtību, tostarp demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību, pilnīgu ievērošanu;

E. tā kā jaunievēlētā priekšsēdētāja nākamajai – 2024.–2029. gada – Eiropas Komisijai domātajās 2024. gada 18. jūlija politiskajās pamatnostādnēs norādīja, ka “arī nākotnes tiesību akti ir jāvienkāršo un jāizstrādā, domājot par mazajiem uzņēmumiem un subsidiaritātes garā”; tā kā viņa apgalvoja arī to, ka „labākam likumdošanas procesam ir jābūt kopīgam uzdevumam, kurā iesaistītas visas iestādes un kuru attiecina uz visu likumdošanas procesu”;

F. tā kā Komisija savos dažādajos paziņojumos ir nepārprotami norādījusi, ka, īstenojot labāku likumdošanas procesu, ir jānodrošina, lai ES tiesību akti un politikas veidošana tiktu balstīta uz pamatotiem pierādījumiem, tiktu iesaistītas ieinteresētās personas, tostarp iedzīvotāji un uzņēmumi, netiktu radīts nevajadzīgs slogs un ES iedzīvotājiem tiktu sniegti taustāmi un ilgtspējīgi ieguvumi;

G. tā kā valstu parlamenti ir kā radīti subsidiaritātes principa uzraudzīšanai un tiem ir izšķiroša nozīme subsidiaritātes un proporcionalitātes principu ievērošanas nodrošināšanā, ko tie dara, izmantojot parlamentu dialogu un agrīnās brīdināšanas sistēmu,

pateicoties kam, valstu parlamenti un/vai palātas var iesniegt pamatotu atzinumu, ja tie uzskata, ka tiesību akta priekšlikumā subsidiaritātes princips nav ievērots;

H. tā kā saskaņā ar LES 4. pantu ES un tās dalībvalstīm ir saistošs lojālas sadarbības princips, saskaņā ar kuru tās palīdz cita citai veikt uzdevumus atbilstoši Līgumiem; tā kā minētais princips citastarp nozīmē arī dalībvalstu uzdevumu veikt visus atbilstīgos pasākumus, ar kuriem nodrošina to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem vai ES tiesību aktiem;

I. tā kā ES uzņēmumu konkurētspēju, inovāciju un izaugsmi lieki ierobežot ar pārmērīgu regulatīvo slogu nedrīkstētu, jo minētais slogs izraisītu ieguldījumu un darbvietu aizplūšanu ārpus ES, kā rezultātā īpaši negatīvi tiktu ietekmēti mazie un vidējie uzņēmumi (MVU); tā kā juridiskā paredzamība un juridiskā noteiktība ir būtiskas no vienotā tirgus darbības viedokļa; tā kā vienotais tirgus joprojām saskaras ar šķēršļiem un sadrumstalotību;

J. tā kā pārredzama, precīza un vienota ES tiesību aktu piemērošana ir būtiska, lai veicinātu iedzīvotāju uzticēšanos ES, vienlaikus nepieļaujot nevajadzīgu slogu un papildu izmaksu radīšanu ikvienam, tostarp uzņēmumiem un patērētājiem; atgādina, ka saskaņā ar LESD 197. pantu efektīva īstenošana ir uzskatāma par dalībvalstu kopīgu interešu jautājumu; tā kā dalībvalstis, transponējot ES tiesību aktus, nedrīkstētu uzlikt papildu nevajadzīgu administratīvo vai regulatīvo slogu;

K. tā kā Komisija 2021. gadā ieviesa “viens pieņemts, viens atcelts” pieeju, lai kompensētu Komisijas tiesību aktu priekšlikumu radīto jauno slogu, kas tiek darīts likvidējot jau esošo slogu tajā pašā politikas jomā; tā kā šī koncepcija tās pašreizējā formā labāku regulējumu nenodrošina – jo īpaši tāpēc, ka tā neattiecas uz likumdošanas kvalitāti, ko nevar skaidrot tikai ar kvantitatīviem sloga un izmaksu samazināšanas mērķiem, un tajā nav iekļauts novērtējums par tās iespējamo ietekmi uz pašreizējiem ES regulatīvajiem mērķiem;

L. tā kā “viens pieņemts – viens atcelts” pieeja nebūtu jāsaprot kā tiesību aktu skaitlisks mērķis, bet gan kā uz izmaksām balstīts mehānisms, kas tiktu īstenots, lai panāktu reālu regulatīvo izmaksu neto samazinājumu un uzlabotu ES tirgus un sabiedrības darbību; tā kā galvenā uzmanība joprojām ir jāpievērš kopējām administratīvajām, atbilstības nodrošināšanas un īstenošanas izmaksām, kas uzņēmumiem ir jāsedz, tādējādi panākot, ka visas jaunās saistības tiek līdzsvarotas; uzskata, ka pašreizējā pieeja „viens pieņemts – viens atcelts” šajā ziņā nav pietiekama; tā kā būtu jāiedibina visaptveroša pieeja, kas būtu vērienīgāka;

M. tā kā nesenais progress mākslīgā intelekta (MI) jomā maina veidu, kādā var novērtēt un piemērot ES tiesību aktus, pārejot no ierobežotām, uz zināšanām balstītām ekspertu sistēmām uz prognozējošiem un ģeneratīviem mašīnmācīšanās modeļiem; tā kā šādas tehnoloģijas paver jaunas iespējas, kā arī visā likumdošanas ciklā rada problēmas, tostarp pirmspiemērošanas analīzes, ietekmes prognozēšanas, tiesību aktu izstrādes, sabiedriskās apspriešanas laikā un jo īpaši pēcpiemērošanas uzraudzības laikā, tādējādi piedāvājot ievērojamas iespējas uzlabot ES tiesību aktu izstrādes savlaicīgumu, precizitāti un dziļumu, ja to veic ar pienācīgu rūpību un ievērojot pamattiesības;

N. tā kā labākam likumdošanas procesam ir jākalpo ES politiskajiem mērķiem, jo īpaši tās ilgtermiņa mērķiem; tā kā pareizi veikti *ex ante* un *ex post* ietekmes novērtējumi, tostarp attiecībā arī uz sociālo, ekonomisko un vidisko ietekmi, kā arī sabiedriskās apspriešanas ir uzskatāmi par būtiskiem instrumentiem, ar kuriem nodrošina uz informāciju balstītu, labāku, efektīvu, pārskatatbildīgu un pārredzamu likumdošanu; tā kā Regulējuma kontroles padome ir atbildīga par ietekmes novērtējumu, kā arī atbilstības pārbaužu un vispārējo novērtējumu kvalitātes izvērtēšanu politisko lēmumu pieņemšanas atbalsta nolūkā,

Subsidiaritāte un proporcionalitāte

1. atgādina, ka saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionalitātes principu, kas ir nostiprināts LES 5. pantā, ES ir pienākums pieņemt tiesību aktus tikai tad, ja tas ir nepieciešams un ciktāl tas ir nepieciešams; atgādina, ka šā pienākuma mērķis ir pieņemt tiesību aktus pēc iespējas ciešākā sadarbībā ar ES iedzīvotājiem uz vietas;

2. atgādina, ka labāka likumdošanas procesa pamatā ir iestāžu līdzsvars starp likumdevējiem un kopīga apņemšanās īstenot patiesu un pārredzamu sadarbību visā likumdošanas ciklā; konstatē, ka minētais apstāklis ir jāatspoguļo, nosakot vai pārskatot daudzgadu prioritātes un ikgadējo kopīgo deklarāciju par iestāžu gada prioritātēm; atgādina, ka jebkuram Komisijas nodomam atsaukt vēl nepieņemtos tiesību aktus, kā tas ir paziņots tās gada darba programmās, ir jābūt pienācīgi argumentētam un balstītam pierādījumos, pateicoties kam, var pienācīgi apspriesties ar ES likumdevējiem;

3. atgādina, ka Līgumos ir skrupulozi noteikta tādu citu juridisko pamatu izmantošana, kas nav parastā likumdošanas procedūra; brīdina neizmantot likumdošanas procesus, kas, pamatojoties uz LESD 122. pantu, ir īpaši paredzēti ārkārtas situācijām, ja nav konstatējama kāda no īpašajām situācijām, kurās ir nepieciešama ātra reakcija uz jaunām krīzēm;

4. atgādina, ka izvērtējumi, ietekmes novērtējumi un apspriešanās ar ieinteresētajām personām ir uzskatāmi par efektīva, atbildīga un demokrātiska regulatīvā procesa galvenajiem stūrakmeņiem;

5. konstatē, ka 2023. gadā valstu parlamenti iesniedza 22 pamatotus atzinumus, kas ir par trešdaļu mazāk nekā 2022. gadā, ar ko tiek apstiprināta pamatoto atzinumu skaita ilgtermiņa samazināšanās tendence; konstatē, ka palielinājās arī valstu parlamentu līdzdalība plašākā politiskajā dialogā ar Komisiju, t. i., par vairāk nekā 10 % vairāk nekā 2022. gadā;

6. konstatē, ka kopš Lisabonas līguma stāšanās spēkā 2009. gadā valstu parlamenti ir iesnieguši tikai 577 subsidiaritātes pārbaudes un pamatotus atzinumus, 3803 skaidrojumus, trīs „dzeltenās kartītes”, bet nevienu „oranžo kartīti”;

7. konstatē, ka papildus subsidiaritātes kontroles mehānismam, kas ir izveidots ar Protokolu (Nr. 2), Komisija 2006. gadā iedibināja politisko dialogu, ar kura palīdzību 2023. gadā tika iesniegti 402 atzinumi; turklāt norāda, ka šajos iesniegumos valstu parlamenti galveno uzmanību pievērsa Komisijas 2023. gada darba programmai;

8. konstatē, ka 2024. gadā apritēja 15 gadu kopš tā Lisabonas līguma stāšanās spēkā un piemērošanas, ar kuru Eiropas Savienībā tika ieviests augstāks parlamentārās kontroles un demokrātiskās pārskatatbildības līmenis, jo īpaši, ievērojot subsidiaritātes un proporcionalitātes principu;

9. konstatē, ka 2024. gads bija arī pārejas gads starp diviem Komisijas sasaukumiem, kuru laikā parasti samazinās valstu parlamentārās uzraudzības intensitāte; konstatē, ka tas notika arī 2024. gadā, kad valstu parlamenti iesniedza 252 atzinumus, no kuriem 14 bija pamatoti; konstatē, ka, lai gan minētais skaitlis veido ievērojamu samazinājumu salīdzinājumā ar 2023. gadu, pārejas gadā tas nav nekas neparasts, un tas bija pieticīgāks salīdzinājumā ar iepriekšējo pārejas gadu, proti, 2019. gadu;

10. atzinīgi vērtē to, ka 2024. gadā Komisija ievērojami uzlaboja veidu, kādā valstu parlamentu atzinumi, kā arī atbildes uz šiem atzinumiem tiek darītas publiski pieejamas, jo tā izveidoja jaunu tiešsaistes datubāzi ar vairākām filtrēšanas iespējām; turklāt atzinīgi vērtē to, ka šis uzlabojums attiecas arī uz atzinumiem un atbildēm, kas ir apkopoti kopš 2014. gada;

11. prasa agrāk, strukturēti un konstruktīvi ES politikas veidošanas ciklā iesaistīt valstu parlamentus, tostarp apspriešanās un darba kārtības noteikšanas posmos, nevis tikai pēc tam, kad Komisija priekšlikumu jau ir pieņēmusi; uzsver, ka, piešķirot valstu parlamentiem savlaicīgu piekļuvi iniciatīvu projektiem, pamatanalīzei un ietekmes novērtējuma materiāliem, varētu efektīvāk pārbaudīt subsidiaritātes un proporcionalitātes apsvērumu ievērošanu un nodrošināt, ka valstu

speciālās zināšanas tiek atspoguļotas ES likumdošanas procesa augštecē;

12. pieņem zināšanai vairāku valstu parlamentu aicinājumus vairāk iesaistīties deleģēto un īstenošanas aktu pārbaudē; uzsver, cik svarīgi ir tas, lai valstu parlamenti veiktu šādu aktu iepriekšēju pārbaudi nolūkā nodrošināt subsidiaritātes un proporcionalitātes principu ievērošanu un atbilstību tiem;

13. prasa pastiprināt sadarbību ar valstu parlamentiem, izmantojot strukturēta digitālā dialoga platformas, ar kuru starpniecību var nodrošinātu savlaicīgu informācijas apmaiņu par jaunām ES iniciatīvām; mudina apsvērt risinājumus, kuru ietvaros valstu parlamenti ES politikas darināšanā varētu uzņemties proaktīvāku lomu, tostarp izmantojot strukturētu "zaļās kartes" mehānismu, kuru izmantojot, varētu sniegt kolektīvus ieteikumus par Komisijas iniciatīvām, darbojoties saskaņā ar saprātīgām un sasniedzamām robežvērtībām; uzsver, ka starpparlamentārajā apmaiņā būtu jāiesaista vietējie un reģionālie pārstāvji, kuri uzlabotu ES likumdošanas pārredzamību un sabiedrības atbildību par to; konstatē, ka, piešķirot parlamentiem plašākas pilnvaras, nevis tikai reaģējošu lomu, tiktu stiprināta līdzatbildība par ES rīcību un tās demokrātiskā leģitimitāte;

14. konstatē, ka 2024. gadā Eiropas Savienības Tiesa regulā atcēla normu, kas tika pievienota likumdošanas sarunās, pamatojoties uz to, ka nebija pietiekamas informācijas, balstoties uz kuru, varētu novērtēt un nepārprotami noteikt tās proporcionalitāti; atkārtoti apstiprina, ka subsidiaritātes un proporcionalitātes principi joprojām ir būtiski no ES leģitimitātes viedokļa, un prasa ciešāk sadarboties un pastiprināt strukturētu dialogu ar valstu parlamentiem;

15. uzsver, ka, neraugoties uz kopīgo mērķi par patiesu sadarbību, kas kalpo par ES politikas veidošanas un likumdošanas procesa orientieri, tostarp dalībvalstu lomu visu nepieciešamo to pasākumu veikšanā, ar kuriem nodrošina to no Līgumiem vai no ES iestāžu aktiem izrietošo pienākumu izpildi, situācija direktīvu savlaicīgā transponēšanā un ES tiesību aktu īstenošanā joprojām ir ļoti atšķirīga; mudina sniegt turpmāku atbalstu dalībvalstu administratīvo un tehnisko spēju veidošanai šajā jomā un mudina Komisiju nodrošināt apņēmīgu izpildi, ja sadarbība neizdodas;

16. konstatē, ka ir iedibināti Komisijas īstenoti "īstenošanas dialogi", kas ir uzskatāmi par daļu no tās pārredzamības un līdzdalības demokrātijas centieniem, ar kuriem panāk labāku likumdošanas procesu; vispārīgi runājot, mudina īstenot iniciatīvas, ar kurām veicina pilsoniskās sabiedrības un uzņēmumu jēgpilnu iesaisti politikas veidošanā; šajā sakarībā norāda, ka var veikt uzlabojumus, ar kuriem panāk to, ka ES likumdošanas process ir pārredzamāks, ietver visu ieinteresēto personu ieguldījumu un ir vieglāk izsekojams;

Tiesību aktu labāka izstrāde

17. uzsver, ka, neraugoties uz progresu, kas panākts saskaņā ar labāka regulējuma programmu, ES tiesību akti joprojām rada lielu regulatīvo slogu un ka tāpēc var veikt uzlabojumus, lai nodrošinātu, ka ES likumdošanas process kļūst pārredzamāks, tajā tiek ņemts vērā attiecīgo ieinteresēto personu ieguldījums un to ir vieglāk ievērot un īstenot;

18. aicina Komisiju un likumdevējiestādes sistemātiski piemērot labas tiesību aktu izstrādes metodes un izmantot precīzu un pieejamu juridisko valodu, ar ko nodrošina saskaņotību visā ES *acquis* un nepieļauj nedz dublēšanos, nedz pretrunas, kas rada nevajadzīgu sarežģītību un kavē īstenošanu; atkārtoti norāda, ka saprotama un saskaņota redakcija uzlabo juridisko noteiktību un samazina administratīvo slogu iedzīvotājiem, uzņēmumiem un publiskās pārvaldes iestādēm;

19. atzīst tiesībaizsardzības būtisko nozīmi tiesiskuma un pamattiesību aizsardzībā; atgādina, ka tiesiskā noteiktība, tiesību aktu pieejamība un paredzamība ir uzskatāmas par būtiskām tiesiskuma prasībām; prasa Komisijai un likumdevējiestādēm nodrošināt, lai labāka regulējuma instrumenti, tostarp ietekmes novērtējumi, apspriešanās un izvērtējumi, veicinātu saprotamākus, saskaņotākus un paredzamākus ES tiesību aktus; aicina dalībvalstis nodrošināt, ka visas konstitucionālās vai likumdošanas reformas, kas ietekmē varas dalīšanu, pilnībā atbilst ES pamatvērtībām un tiesību principiem un ka tiek pilnībā izmantots ES tiesiskuma instrumentārijs, jo minētajiem pasākumiem būtu milzīga ietekme uz ES kohēziju un iedzīvotāju dzīvi;

20. pauž dziļu nožēlu par to, ka Komisija arvien biežāk neveic ietekmes novērtējumus, kas ir daļa no tās labāka regulējuma satvara; uzskata, lai sasniegtu labāka regulējuma programmas mērķus, ir jāuzlabo ietekmes novērtējumu kvalitāte un izmantojums;

21. uzsver, ka ir jāveic pienācīgi, neatkarīgi un pārredzami visu tiesību aktu priekšlikumu ietekmes novērtējumi, kā arī pienācīgi Savienības iniciatīvu *ex post* novērtējumi; atgādina, ka Parlaments vairākkārt ir Komisijas vietā veicis pats savus ietekmes novērtējumus; atgādina, ka Parlaments ir izveidojis īpašu direktorātu – Ietekmes novērtēšanas un Eiropas pievienotās vērtības direktorātu –, lai varētu veikt *ex ante* un *ex post* ietekmes novērtējumus ar mērķi atbalstīt uz pierādījumiem balstītas politikas darināšanu; tomēr atgādina, ka ietekmes novērtējumi palīdz informēt, bet politisko lēmumu pieņemšanu neaizstāj;

22. uzsver, ka visām galvenajām likumdošanas un politikas iniciatīvām ietekmes novērtējuma ietvaros būtu jāpievieno izmaksu un ieguvumu analīze, tostarp arī analīze par to sociālo, ekonomisko un vidisko

ietekmi; uzskata, ka šāda analīze ir nepieciešama, lai darinātu uz pierādījumiem balstītu politiku un saglabātu iedzīvotāju un uzņēmumu uzticēšanos ES tiesību aktiem;

23. atkārtoti prasa bērna tiesības integrēt visos ES tiesību aktos, ietekmes novērtējuma instrumentārijā paredzot arī bērna tiesību pārbaudi, pateicoties kurai, tiktu nodrošināts, ka visi ES tiesību aktu priekšlikumi tiek izvērtēti, ņemot vērā to iespējamo ietekmi uz bērna tiesībām, noskaidrotas minētās tiesības ietekmējošās jomas un vajadzības gadījumā paredzēta alternatīvu pasākumu novērtēšana; uzsver, ka šajā procesā būtu jāiesaista ES Bērnu līdzdalības platforma, kas lēmumu pieņemšanas procesā stiprinātu bērnu viedokli;

24. atgādina, ka jaunu tiesību aktu nepieciešamība automātiski nenozīmē, ka pašreizējie tiesību akti vairs nav vajadzīgi; šajā sakarībā uzskata, ka ir jāveic arī rūpīgs iespējamās atcelšanas ietekmes novērtējums, lai izvairītos no negaidītām sekām un nevēlamas ietekmes; prasa šo pieeju balstīt uz pārredzamu un uz pierādījumiem balstītu metodiku;

25. uzsver, ka Komisijai ir sistemātiski jāinformē Parlaments, Padome un attiecīgā gadījumā valstu parlamenti un visā likumdošanas ciklā jāapspriežas ar tiem, lai garantētu demokrātisko pārskatatbildību, institucionālo līdzsvaru un pārredzamību ES politikas veidošanā;

26. atzīst, ka, īstenojot pašreizējos mehānismus, kuru darbības mērķis ir kontrolēt likumdošanas slogu, piemēram, pieeju “viens pieņemts – viens atcelts”, efektīvu darbību nodrošina ar grūtībām, jo trūkst pienācīgu *ex post* novērtējumu par tiesību aktu faktiskajām izmaksām; jo īpaši attiecībā uz pieeju “viens pieņemts – viens atcelts” konstatē, ka tā attiecas tikai uz tiesību pamataktiem; uzsver, ka minētās pieejas īstenošana politiskās prasības vai labāka regulējuma mērķus ietekmēt nedrīkstētu, un uzsver, ka tā novest pie mehāniskiem vai matemātiskiem tiesību aktu atcelšanas lēmumiem arīdzan nedrīkstētu; turklāt uzskata, ka tas, ka trūkst efektīvu mehānismu novecojušu vai lieku pasākumu atcelšanai, ir uzskatāms par nopietnu trūkumu; uzsver, ka ir jākoncentrējas uz ES tiesību aktu uzlabošanu, lai nodrošinātu, ka tie joprojām atbilst paredzētajam mērķim;

27. konstatē Komisijas mērķus samazināt slogu, kas ir uzskatāmi par soli ceļā uz lietpratīgāku regulējumu; atgādina, ka tiesību aktu sistemātiskai un uz pierādījumiem balstītai izvērtēšanai, kā tas ir paredzēts labāka regulējuma instrumentārijā, arī turpmāk būtu jābūt šā procesa stūrakmenim;

28. atgādina, ka deleģētie akti tikai papildina vai groza atsevišķus attiecīgā pamatakta nebūtiskus elementus, savukārt īstenošanas akti nodrošina vienādus īstenošanas nosacījumus, un tāpēc tie abi būtu

jāizmanto attiecīgi un samērīgi un ka ar tiem būtu jāreglamentē tikai tehniskie aspekti, kas ir nepieciešami no pamatakta piemērošanas viedokļa, vienlaikus izvairoties no dublēšanās, pārklāšanās vai pretrunām, kas rada nevajadzīgu sarežģītību uzsver, ka ir svarīgi deleģētos un īstenošanas aktus izstrādāt un pieņemt pārredzamu procedūru ietvaros – ar skaidriem termiņiem, atvēlot pietiekami daudz laika likumdevēju konstruktīvai un efektīvai pārbaudei; prasa deleģētos un īstenošanas aktus publicēt savlaicīgi, lai ieinteresētās personas varētu sagatavoties atbilstības nodrošināšanai; uzstāj, ka deleģētie un īstenošanas akti, stājoties spēkā pamataktam, ir jādara, cik vien iespējams, pieejami, lai garantētu juridisko noteiktību un panāktu izpildi; aicina Komisiju regulatīvā sloga vispārējā novērtējumā ņemt vērā arī izmaksas un ieguvumus, kā arī deleģēto un īstenošanas aktu pienācīgu īstenošanu un piemērošanu;

29. aicina Komisiju vēl vairāk pastiprināt centienus samazināt iedzīvotājiem un uzņēmumiem ar normatīvajiem aktiem uzliktos pienākumus un uzlabot ES tiesību aktu kvalitāti un efektivitāti, ko var izdarīt, nodrošinot, ka regulatīvie pasākumi ir samērīgi un balstīti uz pierādījumiem un ES iedzīvotājiem un uzņēmumiem rada skaidru pievienoto vērtību; uzskata, ka pašreizējā pieeja „viens pieņemts – viens atcelts” šajā ziņā pietiekama nav; tādēļ prasa izveidot vērienīgāku visaptverošo pieeju, tajā iekļaujot gadījumus, kad vienlaikus var aizstāt, atcelt vai atsaukt vairākus likumdošanas aktus, piemēram, lai nepieļautu sadrumstalotību, dublēšanos, pārklāšanos vai pārmērību un samazinātu izmaksas; konstatē, ka, īstenojot šo pieeju, būtu jāiekļauj precīza metodika un neatkarīgs un pārredzams uzraudzības mehānisms, ar ko panāk regulatīvo izmaksu neto samazinājumu, vienlaikus ņemot vērā arī izmaksas, kas rodas, ja netiek pieņemti tiesību akti jomās, kurās ir gaidāma ES pievienotā vērtība; uzsver, ka līdztekus ES politikas mērķu sasniegšanai, galvenā uzmanība būtu jāpievērš nevajadzīga administratīvā sloga samazināšanai, tostarp, ja runa ir par sociālo, vides un patērētāju aizsardzību; turklāt prasa Parlamentam uzņemties lielāku lomu ES tiesību aktu *ex post* novērtēšanā un iepriekš minētās vienkāršošanas pieejas īstenošanas uzraudzībā;

30. pieņem zināšanai Regulējuma kontroles padomes iesaistīšanos ietekmes novērtējumos, atbilstības pārbaudēs un lielākajos spēkā esošo tiesību aktu izvērtējumos; aicina Komisiju noskaidrot veidus, kā uzlabot Regulējuma kontroles padomes neatkarību, spējas, pilnvaras un procedūras, tostarp pārliecinoties par to, ka tai ir pietiekami resursi, lai izskatītu lielāku daļu Komisijas likumdošanas iniciatīvu; prasa uzlabot Regulējuma kontroles padomes pārredzamību, tostarp ātrāk publicējot tās atzinumus un viešot lielāku skaidrību par reaģēšanu uz tās ieteikumiem; uzsver, ka Regulējuma kontroles padomes darbs nedrīkstētu nepamatoti aizkavēt tiesību aktu priekšlikumu pieņemšanu;

31. uzskata, ka gadījumos, kad Regulējuma kontroles padome par attiecīgo ietekmes novērtējumu sniedz negatīvu atzinumu, Parlaments būtu pienācīgi un savlaicīgi jāinformē, lai pārbaudītu, vai priekšlikumu turpināt vai noraidīt;

32. konstatē, ka Komisijas ikgadējam apsekojumam par slogu ir būtiska nozīme, lai fiksētu progresu sloga samazināšanas jomā; tomēr uzsver, ka ir vajadzīga lielāka pārredzamība pār aprēķiniem un metodiku, kurus izmanto izmaksu un kumulatīvās ietekmes mērīšanā, lai nodrošinātu pārskatatbildību un politikas jomu savstarpēju salīdzināmību;

33. atzinīgi vērtē Dragi ziņojumā ierosināto ideju izstrādāt vienotu, precīzu jaunu tiesību aktu izmaksu kvantitatīvas noteikšanas metodiku un uzskata, ka Komisijai šāda metodika būtu jāizstrādā;

34. konstatē, ka ziņošanas pienākumi bieži vien rada ievērojamas administratīvās izmaksas uzņēmumiem, jo īpaši MVU; uzskata, ka šādi pienākumi būtu jāvienādo un ka būtu jāsniedz lielāks atbalsts ziņošanas digitalizēšanai; tomēr atzīst, cik svarīga efektīva ziņošana ir leģitīmu sabiedriskās politikas mērķu izsekošanai un tiesību aktu izpildei, jo tā kalpo vispārējām interesēm; tādēļ aicina Komisiju un dalībvalstis novērtēt uzņēmumiem paredzētos iespējamos atbalsta pasākumus, kas būtu vērsti uz to, lai samazinātu izmaksas, kas saistītas ar ziņošanu par ES tiesību aktu īstenošanu, kā arī izvērtēt iespēju ziņojumā izveidot mehānismus, ar kuriem kompensē uzņēmumiem to, ka tie, izstrādājot ziņojumu, ir pienācīgi veikuši ziņošanas uzdevumus;

35. aicina Komisiju sistemātiski apkopot augšupējus datus par to, kā iedzīvotāji uztver, izprot un izmanto savas tiesības praksē, tostarp viņu datus par viņu pieredzi, kas ir gūta izpildes nodrošināšanas un tiesiskās aizsardzības mehānismu īstenošanā; prasa šos datus labāk atspoguļot labāka regulējuma pamatnostādnēs un rīkkopā; aicina Komisiju un likumdevējus palielināt ES tiesību aktu praktisko piemērojamību visos politikas cikla posmos, tostarp nodrošinot iedzīvotāju un uzņēmumu patiesu iesaistīšanos politikas izstrādē, uz lietotāju vērstu tiesību aktu projektu izstrādi, lietotāju īstenotu tiesību aktu testēšanu un apspriešanos pēc tiesību aktu pieņemšanas;

Normatīvā atbilstība un labāks likumdošanas process no konkurētspējas viedokļa

36. prasa biežāk izmantot tādus līdzekļus kā izvērtējumi un Normatīvās atbilstības un izpildes programma (*REFIT*), kuru mērķis ir vienkāršot tiesību aktus; papildus tam uzskata, ka dažādi likumdošanas paņēmieni, kas varētu palīdzēt novecojušu vai lieku tiesību aktu problēmas risināšanā, netiek pietiekami izmantoti vai, pat ja tiek izmantoti, tad slikti;

37. atgādina, ka Dragi ziņojumā ir uzsvērts, ka noteikumu vienkāršošana ir viens no trim atjauninātās Eiropas partnerības vispārējiem mērķiem[8]; norāda, ka vienkāršojot ir jākoncentrējas arī uz viedās īstenošanas stratēģijām, proti, ir jāizmanto pragmatiska, juridiski pamatota un efektīva pieeja, saskaņā ar kuru mazina uzņēmumiem un jo īpaši MVU uzlikto administratīvo slogu un, cik vien iespējams, vienkāršo vienošanās ceļā pieņemto noteikumu īstenošanu; turklāt atgādina, ka arī Letas ziņojumā ir vērsta uzmanība uz to, ka ar attiecīgo regulējumu saimnieciskā darbība un inovācija vienotajā tirgū būtu jāveicina, nevis jākavē[9];

38. atzinīgi vērtē to, ka 2023. gadā tika ieviesta jaunā MVU un konkurētspējas pārbaude, kas ir kļuvusi par obligātu pielikumu ietekmes novērtējumiem; atzinīgi vērtē Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas solījumu, ka šī jaunā MVU un konkurētspējas pārbaude palīdzēs nepieļaut regulatīvo slogu, augstos standartus vienlaikus nemazinot; konstatē, ka vārdiem tagad ir jāseko darbībām, kas būtu vērstas uz atbalstu MVU un instrumentu nodrošināšanu tiem, lai sasniegtu ES mērķus un īstenotu ES tiesību aktus;

39. prasa, lai pilnīga konkurētspējas pārbaude kļūtu par standarta praksi, – tas attiecas arī uz galveno tiesību aktu kopumu kumulatīvās ietekmes novērtējumu, nevis tikai atsevišķu aktu izvērtējumu bez konteksta; apstiprina, ka, lai stiprinātu Eiropas konkurētspēju un suverenitāti, ir jāpretojas ārējam spiedienam vājināt ES tiesisko regulējumu;

40. atkārtoti uzsver principa “vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem” nozīmi kā labāka regulējuma stūrakmeni, nodrošinot, ka MVU vajadzības un spējas tiek sistemātiski ņemtas vērā visos politikas cikla posmos – no izstrādes līdz īstenošanai un novērtēšanai; uzsver, ka ir svarīgi noskaidrot cēloņsakarību starp regulatīvajiem noteikumiem, uzņēmumu rīcību un lietotāju ieguvumiem un novērtēt iespējamās neparedzētās sekas un nesamērīgo atbilstības nodrošināšanas slogu MVU;

41. atzinīgi vērtē un mudina “regulatīvās smilškastes” plašāk izmantot uz nākotni vērstās nozarēs, lai atbalstītu inovāciju, samazinātu atbilstības nodrošināšanas izmaksas un garantētu juridisko noteiktību MVU;

42. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos par 25 % samazināt ziņošanas pienākumu, taču uzsver, ka, cenšoties sasniegt šo mērķi un citus ES politikas mērķus, nedrīkst apdraudēt pārredzamību un kontroli;

---

8 Mario Dragi, “*The future of European Competitiveness – A Competitiveness Strategy for Europe*” (Eiropas konkurētspējas nākotne – Eiropas konkurētspējas stratēģija), Eiropas Komisija, 2024. gada 9. septembris, A daļa, 67. un 68. lpp.

9 Enriko Leta, “*Much more than a Market*” (Daudz vairāk nekā tirgus), Eiropadome, 2024. gada aprīlis, 130. lpp.

turklāt konstatē, ka ir paredzēts par 35 % samazināt administratīvās izmaksas un ziņošanas prasības MVU; turklāt atgādina, ka ziņošanas pienākumi veido tikai nelielu daļu no kopējā regulatīvā sloga, kas ietver arī ES un dalībvalstu tiesību aktos noteiktās administratīvās, īstenošanas un atbilstības nodrošināšanas izmaksas; konstatē, ka tāpēc Komisijas noteiktais 25 % samazinājuma mērķis būtu jāskata plašākā mērķa – samazināt kopējās izmaksas un sarežģītību – ietvaros, tostarp attiecīgos gadījumos, turpinot tuvināt dalībvalstu noteikumus; attiecīgi prasa īstenot vērienīgāku un kvalitatīvāku pieeju, kuras mērķis būtu vēl vairāk samazināt visas regulatīvās izmaksas, tostarp – izmēģinājuma projektu, kura īstenošanas gaitā varētu novērtēt regulējuma ietekmi uz inovāciju, piemēram, agrīnā likumdošanas posmā apzinot jaunuzņēmumiem un jaunām tehnoloģijām liktos šķēršļus;

43. turklāt atzinīgi vērtē to, ka ir iecelts Komisijas priekšsēdētāja vietnieks, kurš ir personiski atbildīgs par īstenošanu un vienkāršošanu; atzinīgi vērtē īstenošanas dialogu izmantošanu un mudina regulāri veikt Savienības *acquis* reālās situācijas apsekojumus un stresa testus, ar kuriem var novērtēt kumulatīvo ietekmi uz konkurētspēju, inovāciju un MVU, kā arī uz ES politikas mērķu sasniegšanu un apzināt efektīvas vienkāršošanas iespējas; šajā sakarībā uzsver, cik svarīgi ir visaptveroši ietekmes novērtējumi, kuros būtu sistemātiski integrētas atbilstības un konkurētspējas pārbaudes un MVU testi;

44. aicina Komisiju un dalībvalstis vienkāršošanas iniciatīvās sistemātiski integrēt konkurētspējas apsvērumus, nodrošinot, ka administratīvās procedūras, kas skar iedzīvotājus un uzņēmumus, tiek racionalizētas, neapdraudot būtiskus aizsardzības pasākumus; uzsver, ka nevajadzīgas birokrātijas samazināšana, digitālo risinājumu paplašināšana un savstarpējās atzīšanas uzlabošana var samazināt atbilstības nodrošināšanas izmaksas, veicināt mobilitāti un stiprināt vienotā tirgus konkurētspēju un pievilcību;

45. uzskata, ka vienkāršošanā, ja ņem vērā konkurētspēju un turpmāku vienotā tirgus integrāciju, attiecīgajiem ES un valstu tiesību aktiem ir jāpiemēro visaptveroša pieeja; norāda, ka atšķirības starp valstu noteikumiem dažādās dalībvalstīs arī var radīt juridisko nenoteiktību un papildu administratīvās izmaksas; šajā sakarībā aicina Komisiju sniegt pārskatu par visiem spēkā esošajiem finanšu un nefinanšu tiesību aktiem un uzņēmumu administratīvajiem pienākumiem, kas ir paredzēti ES tiesību aktos, kā arī pienākumiem, kas ir noteikti valstu komerctiesību noteikumos; prasa, lai minētais pārskats kalpotu par visaptveroša novērtējuma pamatu, tostarp attiecībā uz izmaksām un ieguvumiem, dažādajām sabiedrības interesēm, kuru salāgošanu un apmierināšanu tiesību akti reglamentē, tiesību aktu pārklāšanos, kā arī saskaņošanas un tuvināšanas iespējām; aicina Komisiju izmantot šo novērtējumu, lai vajadzības gadījumā efektīvi piedaloties visiem attiecīgajiem dalībniekiem un ieinteresētajām personām un

pamatojoties uz pienācīgu ietekmes novērtējumu, nāktu klajā ar priekšlikumiem atjaunināt novecojušas normas un, izmantojot samērīgus pasākumus, novērstu nepamatotus šķēršļus, lai panāktu augšupēju konverģenci;

46. uzsver, ka liels potenciāls ir digitālo rīku un uz MI balstītu risinājumu izmantošanai, ar kuras starpniecību palīdz vienkāršot atbilstības nodrošināšanu, samazināt regulatīvās izmaksas un palielināt informācijas pieejamību; uzskata, ka ir jāturpina noskaidrot digitālo rīku potenciālā spēja šajā jomā sniegt labākus un ātrākus risinājumus un ka ir jāīsteno nesen pieņemtie tiesību akti; uzsver, ka šim nolūkam ir vajadzīga spēju veidošana un atbalsta pasākumi, lai visu lielumu uzņēmumiem, pārvaldes iestādēm un iedzīvotājiem nodrošinātu nepieciešamo digitālo infrastruktūru un prasmes;

47. aicina Komisiju testēt un apsvērt iespēju ieviest novatoriskus MI rīkus, tostarp lielos valodu modeļus, kurus papildina izguves papildināta ģenerēšana, lai uzlabotu ES tiesību aktu īstenošanas uzraudzības efektivitāti un precizitāti, tādējādi ļaujot ātrāk atklāt neatbilstību, savlaicīgāk reaģēt uz sūdzībām un proaktīvi risināt jaunas problēmas;

48. mudina dalībvalstis, iestrādājot savā tiesību sistēmā ES tiesību aktus, atturēties no papildu nevajadzīga administratīvā vai regulatīvā sloga uzlikšanas (pārmērīga reglamentēšana) un aicina Komisiju apzināt un publicēt šādas prakses gadījumus savos gada īstenošanas ziņojumos; uzsver, ka dalībvalstīm ir konsekventi un efektīvi jātransponē direktīvas, lai nodrošinātu juridisko noteiktību un vienlīdzīgus konkurences apstākļus; mudina dalībvalstis atturēties no novēlotas, nepilnīgas vai neprecīzas direktīvu transponēšanas un mudina tās sadarboties un piedalīties labas prakses apmaiņā, lai direktīvu īstenošana būtu samērīga un efektīva;

49. aicina Komisiju un dalībvalstis novērst regulējuma sadrumstalotību, kas ietekmē MVU vienotajā tirgū, tostarp nevajadzīgas valstu formalitātes, un par prioritāti noteikt savstarpējas atzīšanas un sadarbspējas satvarus;

°

° °

50. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.